

การควบคุมทางการเมืองที่มีต่อกลไกรัฐ : ศึกษากรณีกรมตำรวจ

พันตำรวจตรี มนต์ รอดปรานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

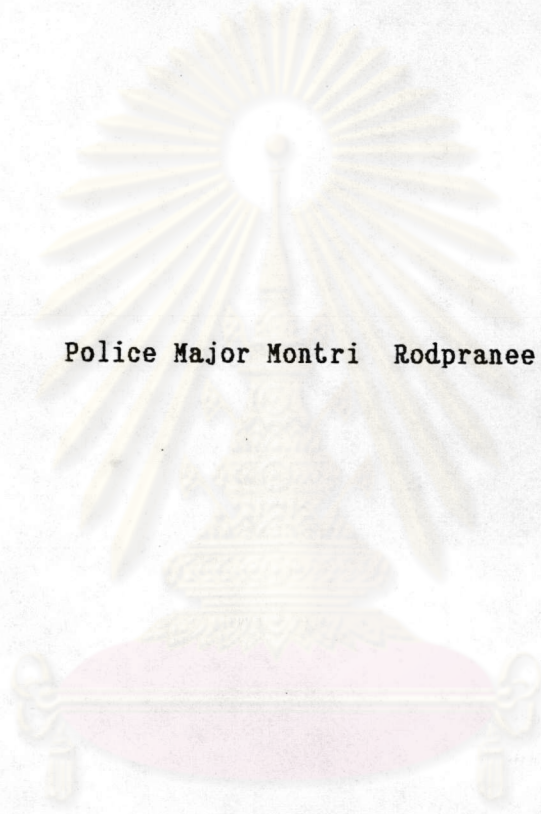
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-634-934-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1704232x

POLITICAL CONTROL OF STATE APPARATUS : A CASE STUDY OF
THE POLICE DEPARTMENT

Police Major Montri Rodpranee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-634-934-1

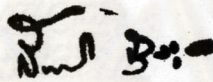
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การควบคุมทางการเมืองที่มีต่อกลไกรัฐ : ศึกษากรณีกรมตำรวจ

โดย พันตำรวจตรี มนต์รี รอดปราณี

ภาควิชา การปกครอง

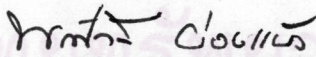
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อนสุวัฒน์ ลิ้มมณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

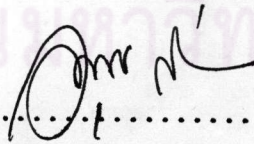

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุญสุวรรณ)

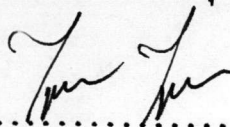
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนสุวัฒน์ ลิ้มมณี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

มนตรี รอดปราณี, พันตำรวจตรี : การควบคุมทางการเมืองที่มีผลต่อกลไกรัฐ :

ศึกษารณิศกรมตำรวจ (POLITICAL CONTROL OF STATE APPARATUS :

A CASE STUDY OF THE POLICE DEPARTMENT)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 184 หน้า. ISBN 974 - 634 - 934 - 1

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะการควบคุมทางการเมืองต่อระบบราชการ
กรมตำรวจ และการเปรียบเทียบการควบคุมของนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ประการที่ 1 การควบคุมโดยทางการบริหารมีผลมากกว่าการควบคุม
ทางด้านนิติบัญญัติ กล่าวคือ การควบคุมทางการเมืองนั้นเป็นการควบคุมทางด้านนโยบายและผู้บริหาร
ควบคุมในฐานะเจ้ากระทรวง ทำให้สามารถใช้อำนาจอิทธิพลโดยตรงต่อการบริหารงาน ตัวอย่างเช่น
อำนาจการแต่งตั้งโยกย้าย ประการที่ 2 นักการเมืองฝ่ายรัฐบาลสามารถควบคุมกรมตำรวจได้มากกว่าฝ่าย
ค้าน สาเหตุเนื่องจาก ฝ่ายบริหารเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนฝ่ายค้านเป็นเพียงผู้ควบคุม ติดตามและ
ตรวจสอบการดำเนินงานเท่านั้น การควบคุมของฝ่ายค้านที่มีผลรุนแรงมากที่สุดคือ การเปิดอภิปราย
ทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ส่วนการตั้งกระทู้ถามนั้น มีผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ประการที่ 3 การควบคุม
ทางการเมืองต่อกลไกรัฐผ่านกระบวนการบริหารมีปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในเรื่องการบริหารงานกรม
ตำรวจที่ติดขัดอยู่กับระบบราชการ ความไม่ชัดเจนของนโยบาย กลไกไม่มีความจริงใจและ ต่อเนื่อง
ขาดการติดตามประเมินผล

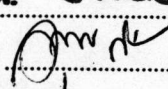
ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาการปกครอง.....

สาขาวิชาการปกครอง.....

ปีการศึกษา2539.....

ลายมือชื่อนิติกร.๓๓๑

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C531923 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD:

POLITICAL CONTROL / STATE APPARATUS / THE POLICE DEPARTMENT

MONTRI RODPRANEE : POLITICAL CONTROL OF STATE APPARATUS :

A CASE STUDY OF THE POLICE DEPARTMENT.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. ANUSORN LIMMANEE, Ph.D.

184 pp. ISBN 974 - 634 - 934 - 1

This thesis is aimed at identifying the nature of political control over the Police Department and comparing between the control by politicians in government parties and the one by those in opposition parties.

The study finds that firstly the executive control was more effective than the legislative control. Secondly, politicians in the government parties had more control over the Police Department than those in the opposition over. Thirdly, the political control over the department experienced some long-lasting problems of effective policy implementation.

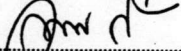
ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... GOVERNMENT.....

สาขาวิชา..... GOVERNMENT.....

ปีการศึกษา..... 1996.....

ลายมือชื่อนิติ..... พ.ช.ช.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดเห็นจาก
ท่านอาจารย์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์
ไชยพร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ล้มมณี ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ได้แนะนำ ดูแล ตลอดจนให้แนวทางในการศึกษาวิจัยอย่างใกล้ชิดตลอดมา ซึ่งข้าพเจ้าขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณารับเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้แล้ว ข้าพเจ้าขอขอบคุณบรรดาผู้บังคับบัญชา พี่ เพื่อนและน้องทุก ๆ คนซึ่งได้
ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ท้ายที่สุดขอขอบคุณ
คุณพ่อ คุณแม่ คุณสาสสนีย์ กุลชนพานิช ภรรยา รวมทั้งบุตรชาย ที่ได้คอยช่วยเป็นกำลังใจข้าพเจ้า
เสมอมาตลอดระยะเวลาการศึกษา จนกระทั่งสามารถทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จบริบูรณ์ เนื่องจากพลัง
ผลักดันที่สำคัญดังกล่าวมา

ส่วนดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ข้าพเจ้าขอมอบแด่กรมตำรวจ ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทั้งหมด
ที่กล่าวมาแล้ว หากมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งขาดตกบกพร่องข้าพเจ้าน้อมรับไว้ทุกประการ

พันตำรวจตรี มนต์รี รอดปราณี

ตุลาคม 2539

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1 บทนำ.....	1
สภาพปัญหาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	11
สมมติฐานในการศึกษา.....	12
ขอบเขตการศึกษา.....	13
วิธีการศึกษา.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
การนำเสนอวิทยานิพนธ์	
2 แนวความคิดทางทฤษฎี.....	16
ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ และรวมรวมผลประโยชน์.....	16
ทฤษฎีอำนาจอิทธิพลทางการเมือง.....	17
ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับตำรวจ.....	20
แนวความคิดเกี่ยวกับรัฐสภา.....	23
แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง.....	25
แนวความคิดเกี่ยวกับระบบราชการ.....	30
3 การควบคุมด้านการบริหารงานตำรวจ.....	47

การควบคุมด้วยนโยบายจากฝ่ายบริหาร.....	47
การควบคุมการบริหารโดยกฎหมายและระเบียบ.....	61
การบริหารงานตำรวจของคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ.....	65
การควบคุมโดยการร้องทุกข์ในกรมตำรวจ.....	69
การควบคุมกรมตำรวจด้วยอุดมคติและจริยธรรมในการบริหาร....	72
การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยวินัยตำรวจ.....	76
วิเคราะห์การควบคุมกรมตำรวจ.....	78
4 การควบคุมระบบราชการกรมตำรวจโดยกระบวนการนิติบัญญัติ....	92
การควบคุมโดยการอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจกรมตำรวจ.	92
การควบคุมกรมตำรวจโดยการตั้งกระทู้ถาม.....	103
กระทู้ถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมตำรวจ.....	106
5 บทวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมกรมตำรวจ.....	109
การพิสูจน์สัมฤทธิ์ฐาน.....	111
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	138
บรรณานุกรม.....	145
ภาคผนวก.....	151
ประวัติผู้เขียน.....	184

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการบริหารบริหาร พ.ศ. 2534.....	41
2	แสดงสถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่งมายังกรมตำรวจดำเนินการ พ.ศ. 2535-2538.....	71
3	กระทู้ถามที่กรมตำรวจได้ตอบผ่านราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2535-2537.....	106

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย